

druhy generelních norem: zákony a opatření stálého výboru, k nimž by jinak bylo třeba zákona, podrobujíc tyto normy zkoumání soudem ústavním. V §u 8. jaz. zák. mluví se však výslovně o *nařízení státní moci výkonné*, které tedy, pokud ústavní zákon nic jiného nestanovil, podléhá jako každé jiné nařízení moci výkonné soudcovskému zkoumání podle §u 102. úst. listiny.*

VLADIMÍR VERNER:

K ÚPRAVĚ SPRÁVNÍHO TRESTNÍHO ŘÍZENÍ.

V rámci předpisů provádějících organizaci politické správy vypracovalo ministerstvo vnitra také osnovu zákona o trestním správním řízení a po úpravách provedených v předběžných meziministerských poradách rozeslalo ji zúčastněným úřadům, odborným korporacím a jednotlivým odborníkům k posouzení. Význam, jaký má úprava procesu před politickými (státními policejními) úřady ve věcech trestních, odůvodňuje, aby i širší odborné veřejnosti byl sdělen podrobněji obsah osnovy k tomu konci, by vzbudil se zájem, jehož zasluhuje věc, dotýkající se každého, kdo jakýmkoli způsobem přichází do styku s politickými úřady a jejich agendou.

Nejde nám o kritický rozbor jednotlivých ustanovení osnovy, nýbrž — právě se zřetelem k účelu, jež tyto řádky sledují — o systematický přehled zásad, na nichž správní řízení trestní má spočívat.

K povšechné charakteristice navrhované úpravy budiž předem uvedeno, že se jí z části kodifikují, z části mění a z největší části doplňují kusé a nedostatečné předpisy formálního trestního práva správního, jak platilo v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, a že se účelu správního řízení trestního, organizaci politických úřadů a menšímu významu správních, zvláště lehkých policejních přestupků přizpůsobují příliš formalistické, na komplikovaných soudních řádech uherských založené normy trestního policejního pořádku (minister. nařízení č. 65.000/1909 vydané k provedení zák. čl. XX/1901), platného na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

Při tom osnova hledí využítovati výsledků prací bývalé vídeňské komise pro reformu veřejné správy, jakož i prací provedených dosud k vydání nového trestního zákona.

Opírajíc se o tento základ a postupujíc bez překotných reforem z dosavad platného práva, nemůže se osnova příliš lišiti od rakouské úpravy téže věci, jak provedena byla zákonem z 21. července 1925, č. 275 B. G. Bl., tato věc bude snad osnově vytýkána myslíme celkem neprávem, neboť právě okolnost, že dospělo se jak u nás tak i v Rakousku z téhož podkladu k podobným výsledkům, je důkazem, že postup byl správný.

Osnova označuje se sama jako zákon o správním trestním právu a řízení. Tímto označením dán je již její povšechný ráz a obsah.

Přesná, jednotná kodifikace hmotného trestního práva správního, jak se s ní v oboru soudnictví shledáváme v trestním zákoníku, zůstane dlouho asi nevyplněným snem a trestní předpisy zůstanou dlouho — snad vždy — roztroušeny v nesčetných předpisech, jichž provádění přikázáno politickým úřadům. Přece však cítí se nutná potřeba, aby správnímu trestnímu soudci byly dány aspoň všeobecné předpisy materiálního práva trestního, aby ušetřen byl těch pochybností, s nimiž se setkával v řízení trestním stále a jež jen pracně odstraňoval používáním analogie předpisů platných pro trestní soudy, jichž při trestním řízení správním často ani dobře použití se nedalo. Tomuto dosavadnímu nedostatku hledí odpomoci první část osnovy, jež obsahuje všeobecné předpisy správního práva trestního. V druhé části obsaženy jsou pak vlastní předpisy o trestním řízení správním. K těmto dvěma částem připojují

* Jinak soudí Baxa a Pilař (Nár. Listy z 5. V. 1928.)

se v třetí části předpisy platné pro výkon trestní pravomoci obecní, část čtvrtá obsahuje ustanovení o výkonu trestních nálezů správních a část pátá různá a přechodná ustanovení.

* * *

V materiálních předpisech první části se předem vyslovují všeobecné zásady o časové a místní působnosti správních trestních předpisů. Trestnost činu (jednání nebo opominutí) tvořícího správní přestupek, t. j. přestupek, jež přísluší stíhati politickým a státním policejním úřadům, jakož i trest posuzovati jest podle doby, kdy byl čin spáchán, leda že by právo platné v době vynesení nálezu bylo pro pachatele příznivější. Stíhati lze pouze správní přestupky spáchané v Československé republice, v cizině spáchané přestupky výjimečně pouze tehdy, je-li to speciálním zákonem výslovně dovoleno. Pro správní přestupek nelze nikoho do ciziny vydati a nelze trest uložený cizozemským správním úřadem československými úřady vykonati.

Další předpisy týkají se zodpovědnosti za trestné činy. Trestati za správní přestupek nelze toho, kdo nedovršil čtrnáctého roku věku, dále toho, kdo pro duševní poruchu (duševní chorobu, slabomyslnost nebo poruchu vědomí) vůbec nebo, jde-li o osobu od čtrnácti do osmnácti let, pro značnou rozumovou nebo mravní zaostalost nemohl rozpoznati bezprávnost svého činu nebo řídití své jednání podle správného rozpoznání. Byla-li z těchto důvodů nebo pro pokročilý věk způsobilost rozpoznati bezprávnost činu nebo zaříditi jednání podle správného rozpoznání pouze omezena, není přičetnost vyloučena, ale má býti k tomu vzat zřetel při výměře trestu jako k polehčující okolnosti. Byla-li však porucha zaviněna opojením, jež si pachatel sám přivodil, je za spáchaný čin plně zodpovědný.

Trestný není čin, který sám o sobě by byl správním přestupkem, avšak je plněním povinnosti úřadu nebo povolání, nebo je jinak právním řádem přikázán nebo dovolen, dále čin spáchaný v nutné obraně a nouzi, t. j. čin, jehož se dopustil kdo za tím účelem, aby odvrátil od sebe nebo jiného nebezpečí hrozící tělu, svobodě, majetku nebo jinému statku, leč by je byl mohl odvrátiti jiným způsobem nebo byl povinen je snášeti.

O vině mají platiti předem speciální zákonná trestní ustanovení. Pokud podle těchto ustanovení se nevyžaduje zvláštního zavinění, na př. úmyslu nebo svévole, stačí k trestnosti pouhá nedbalost. Avšak i pouhé přestoupení zákazu nebo nedbání příkazu je trestné tehdy, nepatří-li ke skutkové podstatě, aby povstala škoda nebo nebezpečí, příslušný předpis nežádá zavinění a pachatel neprokáže, že mu bez jeho zavinění nebylo zachování předpisu možným.

Neznalost předpisu nebo jeho mylný výklad nezbavují trestní zodpovědnosti, jsou-li omluvitelný, jsou polehčujícími okolnostmi při výměře trestu.

Účastník, to jest ten, kdo návodem, rozkazem, radou, utvrzováním, slibem nebo poskytnutím pomoci nebo jinak úmyslně způsobí nebo usnadní spáchaní přestupku nebo kdo opomenutím příkazu nebo dohledu, k němuž byl povinen, z nedbalosti způsobí nebo usnadní spáchaní přestupku jinou osobou, trestá se jako pachatel, a to i když přímý pachatel sám není trestný. Pokus správního přestupku lze trestati jen tam, kde to zvláštní trestní předpisy výslovně dovolují a v těch případech jen, pokud pachatel od trestné činnosti dobrovolně neustoupil dříve než ji dokončil nebo její výsledek dobrovolně nezamezil nebo neodvrátil.

Zvláštní případ zodpovědnosti je při právnických osobách a jiných souborech osob, jestliže je stíhá povinnost něco činiti nebo opominouti a je-li na nesplnění této povinnosti uložen trest. Tu lze trest uložití statutárním nebo jiným orgánům za kolektivitu jednajícím. Tyto orgány mají však právo a na vyzvání úřadu povinnost ustanoviti zástupce, kteří za zachování platných předpisů odpovídají a za přestupky mají býti trestáni. Za uložené pokuty, škody a náklady řízení ručí zastoupená kolektivita solidárně s ustanoveným zástupcem.

Stíhání pro správní přestupek se vylučuje promlčením. Promlčecí lhůta činí u přestupků, jimiž

byly zkráceny veřejné dávky, jeden rok, u ostatních přestupků šest měsíců, počítaje ode dne, kdy trestná činnost se ukončila nebo trestné chování přestalo. U soukromožalobních přestupků nastává mimo to promlčení, nepodá-li soukromý žalobce žalobní návrh do šesti týdnů ode dne, kdy se o přestupku a osobě pachatelově dověděl. Promlčení se přetahuje tím, že úřad proti jisté osobě jako pachateli předsevzal úkon stíhání.

Uplynuly-li od počátku doby promlčecí tři roky, nesmí býti vydán trestní nález ani vykonán uložený trest; promlčení výkonu trestu se však staví po dobu nepřítomnosti pachatele v cizině za tím účelem, aby se vyhnul trestu, po dobu projednávání stížnosti u správního soudu, po dobu odpykávání trestu na svobodě nebo po dobu povoleného odkladu trestu nebo splácení trestu v lhůtách.

Tresty za správní přestupky určují zpravidla speciální trestní předpisy, kde tomu tak není, lze uložit pokutu do 5000 Kč nebo vězení do čtrnácti dnů. Může-li býti uložena pokuta nebo vězení, lze ve vážných případech uložit tyto tresty i vedle sebe.

Sazby trestů stanovených v předpisech vydaných před 28. říjnem 1918 se zvyšují všeobecně na pětinasobek.

Trest vyměřuje se v mezích trestní sazby, při tom se přihlíží k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem a poměrům pachatele. Nedobytné pokuty se přemění na vězení podle míry zavinění v mezích sazby trestu na svobodě, není-li takové sazby, ve výměře do 14 dnů. Za nedobytnou se považuje pokuta, pokud jejím zaplacením by byla ohrožena nezbytná výživa odsouzeného nebo osob, jež má podle zákona živiti nebo plnění povinnosti k náhradě škody poškozenému.

Na propadnutí věcí lze uznati jen tam, kde to zvláštní předpis dovoluje.

Otázku konkurence trestních činů řeší osnova tím způsobem, že přejímá zásadně princip kumulace, výjimkou princip absorpce tam, kde jde o přestupky téhož druhu a týmž úřadem stíhané. Jde-li o konkurenci přestupků stíhaných soudem a správním úřadem, dává se přednost stíhání soudnímu.

Osnova nepřejímá instituci podmíněného odsouzení, takže nemá býti podmíněčné odsouzení ani tam, kde dosud podle zákona č. 562/1919 Sb. z. a n. bylo možné (u politických úřadů jako trestních policejních soudů na Slovensku a v Podkarpatské Rusi) a nahraňuje podmíněčné odsouzení úpravou zmírnění resp. prominutí trestů. Při tom vychází osnova (podle důvodové zprávy) z úvahy, že odsouzení pro správní přestupek nemá vedle trestu žádných jiných následků, zvláště že nemá v zápětí ztrátu nebo obmezení práv odsouzeného a ztrátu občanské zachovalosti, proto také se nevede o osobách politicky (policejně) potrestaných evidence, kterou podmíněčné odsouzení předpokládá. Podle osnovy je dosaženo účelu podmíněného odsouzení tím, že

a) při osobách mladistvých (od 14 do 18 let) může se upustiti od trestu vůbec a může se věc odbyti důtkou, bylo-li by uložení trestu, hledíc k zavinění osoby a následkům přestupku, tvrdým nebo kde to může mítí výchovný vliv,

b) úřad odvolací může uložený trest z moci úřední nebo k žádosti potrestaného zmírniti nebo zcela prominouti a to i tehdy, byl-li trest již pravoplatně uložen,

c) úřad může povolit odklad trestu.

Spojili se odklad trestu s prominutím trestu z moci úřední u takových odsouzených, kteří se polepšili a kde výkon trestu není nutným z důvodů veřejných, je to již téměř totéž, jako podmíněčné odsouzení.

Druhou částí navrženého zákona upravuje se řízení ve správních věcech trestních. Řízení není však upraveno v celku. V zákoně obsaženy jsou jen ty předpisy, které jsou vlastní pouze trestnímu řízení; jinak platiti mají předpisy o všeobecném řízení správním i pro řízení trestní. Tím přejímá osnova jako součást zákona předpisy vládního nařízení o správním řízení z 13. ledna 1928, č. 8 Sb. z. a n., vydaného podle článku 10 zákona o organizaci politické správy, zvláště předpisy o podjatosti úředních orgánů, tlumočnicích, dožadání, stranách, podáních, protokolech, nahlížení do spisů, obsílkách, doručování, lhůtách, jistotách, pokutách pořádkových a pro svévoli, o důkazním řízení, rozhodnutích, odvo-

lání, obnově a restituci, dotýkajíc se těchto ustanovení jen tam, kde je potřebí pro zvláštní povahu trestního řízení stanoviti odchylky.

Stíhání a trestání správní přestupky náleží v prvé stolici okresním úřadům (ve městech se zvláštním statutem magistrátům, obecním městským radám, v městech se zřízeným magistrátem městským notářským úřadům a v oboru jich působnosti státním policejním úřadům). Druhou a konečnou stolicí bude všude zemský úřad (čl. 8 organisačního zákona).

Stíhání děje se z úřední povinnosti; jen tam, kde je to speciálním předpisem ustanoveno, stíhá se správní přestupek k návrhu nebo k soukromé žalobě. Řízení při všech přestupcích je oficiosní, úřad hledí stejně k okolnostem svědčícím proti obviněnému i v jeho prospěch.

Místně je k stíhání příslušným úřad, v jehož obvodě byl přestupek spáchán, je-li takových úřadů více, úřad, který provedl nejdříve úkon stíhání, není-li příslušnost takto určena, úřad, který se o přestupku dověděl nebo řízení zahájil (přechodně do zjištění příslušného úřadu). Při sporech o příslušnost rozhodne společný nadřízený úřad o tom, který z úřadů má věc projednati.

Stranami v trestním řízení jsou podle osnovy obviněný, poškozený, soukromý žalobce a kolektivity, které ručí za pokuty, náklady řízení a náhradu škody, uloženou jejich zástupcům. Při tom se nežadá, aby poškozený se k řízení výslovně připojil, ustanovuje se však výslovně, že adhaesní řízení možné je jen tam, kde speciální předpis výslovně uvádí, že o náhradě škody způsobené správním přestupkem má rozhodnouti politický úřad provádějící trestní řízení.

Jako strany mají uvedené osoby v důsledku zásady shora uvedené postavení, které mají strany ve správním řízení vůbec; tedy zvláště právo, aby jim byla dána příležitost, by uplatnily svá práva a své právní zájmy (právo na slyšení), právo odvolací atd. Odchylnou od všeobecných pravidel správního řízení je, že obviněnému nemůže býti z moci úřední ustanoven obhájce (zmocněnec), další pak odchylkou, že v trestním řízení nelze doručiti veřejnou vyhláškou.

Oddíl osnovy nadepsaný »Zajištění řízení« upravuje choulostivé otázky zadržení za účelem předvedení, zabavení věcí a domovní a osobní prohlídky.

Zadržení za účelem předvedení pachatele k úřadu mohou provést jen orgány veřejné moci a to kromě případů ve speciálních předpisech upravených jen tehdy, a) když pachatel je při činu orgánem veřejné moci přistižen, není orgánu znám a jeho totožnost nemůže býti hned zjištěna; b) když pachatel se skrývá s úmyslem vyhnouti se řízení, činí přípravy k útěku nebo je podezřelým z útěku, protože nemá v tuzemsku stálého bydliště, řádného zaměstnání, je tulákem nebo je z místa vykázán; c) když pachatel byl při činu přistižen a ač napomenut, nepřestává pokračovati v trestném jednání, rušícím veřejný pořádek nebo se snaží trestné jednání opakovati. Předvedení v případech a) a b) lze se vyhnouti tím, že se složí dostatečná jistota, že pachatel se nebude řízení vyhýbati.

Zadržení nemá jiného účelu, než předvedení pachatele k úřadu k provedení trestního řízení. Proto má býti každý zadržený bez prodlení, nejdéle do 48 hodin, k úřadu předveden, tam vyslechnut a propuštěn. Další podržení u úřadu je možné jen u tuláků a osob majících bydliště v cizozemsku.

Zabaviti nebo jinak zajistiti lze jen věci, které podle zvláštních předpisů mají v řízení býti prohlášeny za propadlé, mají se zničiti nebo učiniti nepotřebnými nebo kterých je potřebí k vedení důkazů. Zabavení může naříditi úřad; orgánové veřejné moci mohou zabavení provést sami, jen když je nebezpečí v prodlení nebo když to zvláštní předpisy dovolují.

Prohlídka bytu a jiných místností náležejících k domácnosti nebo určených k provozování živnosti nebo výdělečné činnosti smí se, kromě případů, ve kterých je taková prohlídka dovolena podle zvláštního zákona, provésti jen, jde-li o přestupek, na který lze uložit trest vězení přes 14 dnů (ne tedy při přestupcích policejních zákazů a příkazů podle článku 3 organisačního zákona, kde lze ustanoviti trest nejvýše 14 dnů) a je-li důvodné podezření, že se ve zmíněných místnostech schovává osoba podezřelá ze správního přestupku nebo osoba, na níž má býti vykonán trest vězení na takový přestupek nebo že jsou tam věci, které mohou míti význam pro řízení.

Prohlídka osoby může býti předsevzata u osob, u nichž je velmi pravděpodobno, že se tak naleznou věci nebo známky, které mohou mít význam pro řízení, dále u osob, které byly zadrženy a jsou důvodně podezřelé, že mají u sebe nebezpečné předměty a konečně u osob, které mají špatnou pověst. U osob, jež nesmějí být ve věci, o níž při prohlídce jde, vyslechnuty jako svědkové nebo mohou svědeckou výpověď odepřít, nelze vykonati osobní prohlídku, leč by byly podezřelé z účastenství na přestupku.

Domovní prohlídku lze vykonati jen úředními orgány, bezpečnostní orgány ji smějí vykonati jen, je-li nebezpečí v prodlení.

Zvláštní předpisy mají platiti o prohlídkách v budovách veřejných, vojenských a exterritoriálních.

Před provedením domovní a osobní prohlídky dlužno osobu, u níž nebo na níž se má vykonati, vyslechnouti a prohlídku lze provésti jen tehdy, když to, co se hledá, není vydáno dobrovolně nebo není-li výsledkem odstraněn důvod, jenž vedl k prohlídce. Od výsledku lze upustiti jen u osob špatné pověsti, je-li nebezpečí v prodlení nebo má-li se prohlednouti místnost obecnstvu volně přístupná. Prohledávati papíry jiných osob než obviněného není vůbec dovoleno.

Osnova snaží se — jak patrnó — tyto pro krajní případy určená výjimečná opatření obmeziti na nejnutnější míru a již předem zajistiti, aby jich nemohlo býti zneužíváno. Jsou to ovšem opatření, jak svrchu zmíněno, málo populární a budou jistě předmětem bedlivých úvah zákonodárných činitelů při jejich projednávání v Národním shromáždění.

Řízení trestní je buď mandátní nebo řádné.

Trestní mandát lze vydati obviněnému, není-li předveden nebo není-li osobou mladistvou (14 až 18 let), když

a) oznámení jest učiněno úřadem nebo jiným orgánem veřejné moci v mezích jeho působnosti a na základě bezprostředního služebního pozorování nebo doznání před ním učiněného.

b) v oznámení učiněném jinou osobou nebo orgánem se spáchání přestupku prokazuje veřejnou nebo soukromou listinou, v obou případech pak, když úřad se rozhodne uložit pokutu do 1000 Kč.

Trestní příkaz má obsahovati údaje, kterých je potřebí ke konkretisování pachatele, udavatele, přestupku a trestu, jakož i k obraně proti mandátu. Proti příkazu lze podati odpor do 15 dnů po doručení, podání odporu má za následek, že se zavede řádné řízení a příkaz se považuje za nevydaný. Jestliže však odpor nepopírá vinu, nýbrž směřuje pouze proti výměře trestu nebo proti výroku o propadnutí věci, považuje se za odvolání. V celku je řízení mandátní upraveno podobným způsobem, jak tomu bylo dosud v některých zvláštních předpisech, na příklad v živnostenském řádu, v zákoně o dobytčích nálezích a na Slovensku a v Podkarpatské Rusi všeobecně.

K urychlení řízení při nepatrných správních přestupcích zavádí osnova systém blokových mandátů, které mohou vydávati osobám přistiženým při činu úřadem zmocnění orgánové veřejné moci. Uložený trest nesmí přesahovati 100 Kč. Blokový mandát obsahuje pouze označení závadného činu, vybranou pokutu a úřad, jehož jménem byl vydán. Jméno postiženého neobsahuje. Postižený nesmí být k placení pokuty nucen, odepře-li platiti, učiní se oznámení; zaplacení pokuty vylučuje opravný prostředek proti mandátu.

Řádné řízení se zavede, není-li řízení zastaveno již na základě oznámení nebo konaných šetření, nestalo-li se potrestání mandátem nebo podá-li obviněný proti mandátu odpor. V řízení musí být dána obviněnému příležitost, aby se ospravedlnil, a to buď jeho výsledkem nebo k vyzvání úřadu písemně. Za písemné ospravedlnění lze také považovati obsah odporu proti trestnímu příkazu. Nedo- staví-li se obviněný na řádně doručenu obsílku k výsledku, může býti provedeno řízení v jeho nepřítomnosti. Byl-li obviněný předveden nebo dostaví-li se sám k úřadu bez předvolání, provede se s ním hned trestní řízení a vynese se nález. Pokud je třeba provésti zvláštní důkazní řízení, provede se způsobem, jímž provádí se důkaz ve všeobecném správním řízení. Při tom je rozšířen okruh osob, které

mohou odepřítí vydání svědectví v trestní věci. Obviněný sám nemůže být nucen k výpovědi, není povinen vydati listiny potřebné k důkazu a nemůže mu být uložen trest pro svévoli.

O průběhu trestního řízení vede se trestní záznam, který je svojí formou podoben dosavadě používaným trestním rejstříkům. Obsáhlejší šetření lze protokolovat zvláště a k trestnímu záznamu připojit. Trestní záznam obsahuje také trestní nález. Tomu, komu přísluší odvolání proti nálezu, vydá se, nebyl-li mu nález ústně vyhlášen, vždy, jinak na žádost, výtah z trestního zápisu. Trestní nález může být toliko odsuzující. Formální osvobozující nález se nezavádí. Nedojde-li k odsouzení, trestní řízení se zastaví. O zastavení řízení se vydá rozhodnutí stranám na řízení zúčastněným a majícím na odsouzení zájem, tedy soukromému žalobci a poškozenému. Obviněnému se zastavení řízení na jeho žádost pouze potvrdí.

O odvolání proti nálezu platí všeobecné předpisy o správním řízení, avšak odvolání má vždy odkladný účinek (nelze ho vůbec vyloučiti); rozhoduje-li úřad jen o odvolání obviněného, je reformatio in peius nemožna.

Bylo-li obviněnému vydáno potvrzení o zastavení řízení, nemůže být rozhodnutí o zastavení řízení změněno nebo zrušeno z moci úřední.

O obnově trestního řízení a restituci in integrum platí rovněž předpisy o všeobecném správním řízení. Avšak z moci úřední lze naříditi jen obnovu zastaveného řízení a řízení ukončené pravoplatným nálezem může být obnoveno jen tehdy, týká-li se důvod obnovy výroku o vině (ne tedy trestu). Obnova není možná, uplynula-li lhůta, kdy již nález nesmí být vydán nebo vykonán.

Zvláštní ustanovení platí o trestním řízení proti osobám nezletilým, vojenským a četnickým a osobám exterritoriálním.

Při řízení proti mladistvým osobám (od 14 do 18 let) má úřad použití pomoci vyučovacích a vychovavacích ústavů, jakož i osob a korporací (sdružení) činných v péči o mládež. Mladistvému může být z úřední moci ustanoven obhájce, není-li obhajoba možna jeho zákonným zástupcem. O zavedení řízení má být — je-li to účelné — zpraven zástupce mladistvého nebo osoba, které nad ním přísluší dozor. O okolnostech, jež vyžadují opatření poručenského soudu (úřadu), má úřad, provádějící řízení, soudu (úřadu) učiniti oznámení.

Osoby činné v službě vojenské a četnické vyjímají se z trestní pravomoci politických úřadů a jejich potrestání se i pro správní přestupky provede cestou kázeňského práva vojenského nebo četnického.

Stíhání osob exterritoriálních pro správní přestupky není všeobecně dovoleno a možné je jen tam, kde to mezinárodní právo připouští. Stejně se řídí mezinárodním právem, pokud lze stíhati trestně cizí konsuly a členy jejich průvodu.

O stíhání presidenta republiky a členů Národního shromáždění nemá osnova zvláštních předpisů a platiti budou předpisy §§ 67, 25 a 26 ústavní listiny a zákona č. 126/1926 Sb. z. a n.

Zvláštní oddíl osnovy jedná o nákladech trestního řízení. Jako zásada se vyslovuje, že strany nesou samy výlohy, jež jim vzejdou v řízení. Ostatní výlohy nese korporace, která hradí náklad na úřad provádějící trestní řízení, tedy stát a obce. Výlohy stran a korporace se však v jistých případech nahrazují. Odsouzený musí nahraditi uvedené korporaci, soukromému žalobci a poškozenému jejich nutné hotové výlohy. Soukromý žalobce hradí náklady uvedené korporaci a obviněnému, bylo-li řízení zastaveno. K náhradě výloh jsou povinny také osoby, které vědomě křivým obviněním daly k řízení podnět, osoby, které zavinily průtah řízení (hradí poměrnou část nákladů vzešlých průtahem). Útraty právního zastoupení hradí se jen tam, kde je to zvláštním zákonem předepsáno (viz na př. vodní zákony).

Podle německého (a rakouského) vzoru zavádí osnova placení zvláštního příspěvku k hrazení všeobecných výloh trestního řízení; tento příspěvek se vyměří v trestním nálezu (nikoli těž příkazu) částkou 10% uložené pokuty, je-li uloženo jen vězení, 10 Kč za každý den vězení, při jiných trestech přiměřenou částkou do 2000 Kč.

Pro ty, kdož by náklady řízení, tedy i zvláštní příspěvek, nemohli bez újmy výživy pro sebe a rodinu zaplatiti, zavádí se právo chudých (dočasné osvobození od placení).

Ježto politické úřady jsou odvolacími úřady ve věcech, v nichž rozhodují obecní trestní senáty (čl. 6 a 8, odst. 2 zákona o organizaci politické správy), některé druhy přestupků stíhají se jak obcemi, tak i politickými úřady a v některých případech nastupují politické úřady v trestních věcech na místo obecních orgánů, pokládá osnova za nutno upravit i zvláštní části i způsob, jakým má býti trestní pravomoc obecní vykonávána.

Ve městech statutárních má býti trestní pravomoc vykonávána týmiž orgány a týmž způsobem, jak se vykonává řízení v trestních věcech přikázaných těmto městům jako politickým úřadům. V jiných obcích se koná trestní řízení před senáty (starosta a dva radní eventuelně notář místo jednoho radního) a to podle zásad platných pro řízení u politických úřadů, avšak s následujícími modifikacemi: Starosta provádí trestní řízení, nález a usnesení o zastavení řízení vydává trestní senát. Trestní příkazy vydává starosta a může uložit pokutu nejvýše 40 Kč, v blokovém mandátu lze uložit pokutu nejvýše 20 Kč. Podá-li se odpor proti mandátu, zavede se řádné řízení hned u okresního úřadu, takže odpor se považuje za odvolání. Důvody podjatosti členů trestního senátu jsou obmezeny pouze na to, že vyloučení jsou z účasti na řízení pouze poškozený a obviněný, jejich manželé a příbuzní a sešvagření poškozeného a obviněného do druhého stupně. Nelze-li pro podjatost senát sestaviti, přechází příslušnost ve věci, o níž jde, na okresní úřad. Zadržení a předvedení obviněného, složení jistot a záruk, zabavení věcí a prohlášení jich za propadlé, domovní a osobní prohlídky jsou dovoleny jen tam, kde to dovolují zvláštní zákony, přikazující trestní pravomoc v jistých věcech obcím.

Při této příležitosti se zvyšují na pětinasobek i sazby pokut, jež obce mohou podle zvláštních předpisů (obec. zřízení) stanoviti ve všeobecných nařízeních na jejich přestoupení.

Trestní nálezy, příkazy a rozhodnutí jsou exekučními tituly a vykonávají se způsobem předepsaným pro výkon rozhodnutí (opatření) politických úřadů, tedy způsobem, který je upraven ve vládním nařízení o správním řízení. Rovněž za soudní exekuční tituly prohlašují se smíry uzavřené před politickými úřady při provádění trestního řízení o soukromoprávních nárocích vůbec, tedy i tam, kde podle platných předpisů není politický úřad povolán o těchto nárocích rozhodovati.

V různých a přechodných ustanoveních osnovy se zvyšují na pětinasobek peněžité částky, které byly předpisy vydanými do 28. října 1918 stanoveny jako hranice příslušnosti ve věcech trestních mezi úřady politickými a soudy nebo jako sazby náhrady škody.

Dále — pro přechodnou dobu do úpravy připravované ministerstvem spravedlnosti — obsažen je tu materielně právní předpis o stíhání pokoutníků, pokud jde o neoprávněně živnostenské sepisování podání k úřadům, a to politickými úřady pokutami do 10.000 Kč nebo vězením do 1 měsíce.

Na konec obsažena jsou ustanovení o zrušení dosavadních předpisů, přechodná ustanovení a klausule o účinnosti a provádění zákona.

Celá osnova obsahuje 72 paragrafů rozdělených na části, hlavy a oddíly s marginálními titulky a doložena je obsáhlou důvodovou zprávou.

VNITŘNÍ A ZAHRANIČNÍ POLITIKA.

A. VNITŘNÍ.

Sociální pojištění, které svého času bylo zatěžkávací zkouškou všennárodní koalice, je dnes jablkem sváru mezi vládní většinou a opozicí; boj o novelisaci sociálního pojištění vtiskuje ráz politické situaci. Celá věc stala se otázkou prestiže. Posl. dr. Winter mluví o tom, že sociální pojištění stalo se symbolem, pod kterým se vede zápas sil. Ale i ve vládním táboře je dosti postaráno o kritiku. Jsou tu skupiny,